

Dívám se, dívám z břehu na břeh – jednou je blízko, podruhé daleko.....
Střípky z druhého dílu rodinné kroniky, psané formou deníku,
v němž se prolíná současnost s minulostí – II

..

Dál odvíjím zmuchlané nitky z klubíčka času a propojuji s přítomností. Minulost, přítomnost a zase minulost a přítomnost, všechno do sebe zákonitě zapadá a tvoří součást našeho života, našich snah, tužeb a činů.

8. srpna 2010 - Lokální bleskové záplavy si vyžádaly v zemi čtyři lidských životy a způsobily nedozírné materiální škody. Žehuňský rybník stačil opět přívaly deště zachytit, přestože i tady spadlo za 24 hodin 117 mm vody. Mohla jsem se však v klidu věnovat přípravě dnešní akce - zpřístupnění kostnice na starém hřbitově, kterou inicioval můj někdejší žák Oldřich Novotný, místostarosta obce Dobšice. Přestože se občané o prohlídce kostnice dozvěděli až v jednu hodinu hlášením místního rozhlasu, na čtyřicet zájemců si vyslechlo se zájmem mé vyprávění o historii kostnice a posléze v kostele jsem nastínila historii kostela sv. Gotharda. Potěšilo mě, že přišlo i několik mladých hochů, kteří před lety navštěvovali kronikářský kroužek. Paradoxem je, že pomoc o záchranu kostnice - ojedinělé nemovité kulturní památky nadregionálního významu - nepřislíbil nikdo ze zastupitelů obce, ostatně ze sedmičlenného obecního zastupitelstva byla přítomna pouze předsedkyně kulturní komise, pomoc však s podivem nabídl dobšický místostarosta Mgr. Oldřich Novotný.

Dále cituji část e-mailu zaslaného starostce obce Ohaře, Ing. Vieře Obešlové, která se otevření kostnice také zúčastnila: „.....*Předpokládala jsem, že se kromě paní předsedkyně kulturní komise přijde na ojedinělou historickou památku Žehuně podívat také nějaký pan zastupitel. Nestalo se. Po zkušenostech by mě to už ani nemělo překvapit, ale překvapilo. Svým zájmem mě potěšila alespoň předsedkyně kulturní komise. Na tom chci stavět a tím směrem vést další kroky, jež po skončení akce nastínil Olda Novotný svou nabídkou pomoci získat peníze na záchranu kostnice.. Chce nejprve sjednat schůzku s panem proboštem. Od problému se distancuje jak církev, tak obec. Budu se snažit, aby se schůzky zúčastnily obě strany. Nejdříve musím do kostnice příští neděli dovést pana probošta.*

Když jsem se 10. srpna 2010 ve čtyři hodiny ráno probudila, zaváhala jsem, zda se nám vůbec podaří realizovat záchranu kostnice, k níž dal po prohlídce impuls místostarosta Dobšic a přislíbil to podstatné - zajištění finanční pomoci. Okamžitě večer jsem vypracovala a zaslala tuto zprávu pro webové stránky obce a na Facebook: „*Pomozte nám zachránit ojedinělou historickou památku volá čtyřicet patriotů Žehuně, kteří si nenechali 8. srpna 2010 ujít jedinečnou možnost shlédnout opět po letech žehuňskou kostnici.*“

Odezva okamžitě přišla: „*Paní Tvrdíková, zdravím Vás z Lotyšska - obraťte se prosím na pana Vladimíra Rišlinka, ředitele muzea v Kolíně, určitě něco vymyslí. Až se vrátím, dáme o tom řeč, určitě zkusíme i další cesty, třeba přes Středočeský kraj*“ – tak reagoval Bc. Roman Šulc, o němž bude ještě mnohokrát řeč.

„*To by v tom byl hrom, abychom něco nevymysleli. Kamarádka je vedoucí odboru kultury a památkové péče a je z Kolína, i ta by nám mohla pomoci. Domluvíme to s ní, naložím ji do auta a přivezu ji, aby se podívala - určitě jsou možnosti*“ - čtu v druhém e-mailu.

Následuje informativní výzva, kterou si budou moci zítra přečíst občané na obecní vývěsce, v prodejně potravin u paní Malečkové, na vratech u kostela a na vývěsce u hřbitova. Více na webu www.cestyapamatky.cz/kolinsko/zehun/. Po dvouhodinové poradě s Mgr. Libuší Vaňkovou-Lohnickou, mou někdejší žákyní, pozdější pracovnící Ministerstva kultury ČR, s níž jsme si naplánovaly další nezbytné kroky a ujasnily, co ona zajistí na ministerstvu kultury a po přátelském setkání s panem Štikou už byl večer.

.

20. srpna 2010 – Práce kolem kostnice mě zaměstnávají natolik, že si začínám myslet, není-li to příliš velké sousto. Asi ano. Nevím, co mě stále žene k takovým aktivitám. Spoléhám na podporu Libušky Vaňkové-Lohnické, která mi byla nápomocná při zřizování elektrické přípojky do kostela

v roce 2008. Dnes jsem vstávala v 5 hodin a na zahradě jsem končila se sekáním trávy ve 3/4 na 9. Jsem ale ráda, že jsem včera konečně nabarvila bidlo a plůtky mezi dvorkem a zahradou a dnes celou zahradu a dvorek posekala.

23. srpna 2010 posílám tento e-mail: „Vážený pane probošte, dovoluji mi, abych Vás informovala o tom, co se děje kolem záchrany kostnice. S pomocí pana Romana Šulce, cestovatele a tvůrce webových stránek www.cestyapamatky.cz, který žehuňskou kostnici dobře zná, protože ji tu sám před dvěma lety fotografoval a dával na jmenované webové stránky, a hodnotí ji jako významnou nadregionální památku, kterou je třeba uchovat, se nám už podařilo něco zařídit. 15. srpna přivezl pan Šulc na prohlídku kostnice Mgr. Kláru Zubíkovou, vedoucí odboru kultury a památkové péče Středočeského kraje. Příští týden (nejspíš v pátek) si mají přijet prohlédnout kostnici Mgr. Vladimír Rišlink, ředitel Regionálního muzea Kolín, Mgr. Jindřich Záhorka, předseda o.s. Památky pro život a pracovník NPU. Přesnou hodinu mi má Mgr. Rišlink oznámit. Dám vás vědět. Zatím pan Šulc zjišťuje, zda je skutečně celý areál evidován jako nemovitá kulturní památka. Zároveň zaslal článek do týdeníku Kolínský pes, který má vyjít v nejbližší době. Zmínku o žehuňské kostnici zaslal také do časopisu Turista. Bude nutné, abyste se, prosím, v pátek uvolnil a do Žehuně určitě přijel. Přesnou hodinu schůzky mi má pan Rišlink sdělit a včas Vám ji oznámím. Doufám, že Vás telefonem zastihnu. Z Prahy přijede také Mgr. Libuše Vaňková-Lohnická (vloni Vám nabízela pomoc při získávání peněz na kostel), účast přislíbil také Mgr. Oldřich Novotný, místostarosta Dobšic, který se v záchrane kostnice angažuje. Z Prahy přijede také Ing. Libor Vondruška (za jeho rodinu jste sloužil před časem mši.) Ten projevil nejen velký zájem o uchování kostnice, ale už týden, pokud byl v Žehuni, sám posekal trávu na hřbitově. Tráva v levé části hřbitova je vysoká po pás - památkáři by tam ani neprošli. Chceme s památkáři jednat také o úpravě hřbitova, kterou už plánoval předešlý duchovní správce naší farnosti Mgr. Ing. Zdeněk Novák. Ing. Vondruška se dnes se mnou účastnil jednání s firmou Galance internet a po zjištění nepořádku na půdě věže, plánuje úklid a především zabezpečení okénka ve věži, kde sídlí mračna holubů. Zájem občanů, a co je potěšitelné i mladých chlapců, o záchranu této ojedinělé regionální památky, vyvolaný prohlídkou kostnice 8. srpna, vyústil v přislíbení jejich přímé pomoci. Ing. Vondruška chce jejich mladistvé síly využít jednak při úklidu půdy, jednak při úpravách hřbitova. To ale musíme při plánované páteční schůzce konzultovat s památkáři. Došlo i na záchranu toho povaleného opukového plotu a pokácení jednoho stromu, který bortí střechu kostnice a dvou suchých stromů, které při pádu bezprostředně ohrožují střechu kostela. Nedej Bože, aby je vichřice shodila dříve, než k jejich odstranění dojde. To bychom se mohli s naším milovaným kostelíčkem rozloučit.

Nabyla jsem přesvědčení, že aktivitu tzv. „aktivistů pro záchranu kostnice“ je nutno bezpodmínečně využít a neodložit ji k ledu. Na pomoc současného obecního úřadu nemůžeme zatím spoléhat. Jen si přejeme, aby zájem budoucího zastupitelstva byl vstřícnější a našim snahám nakloněnější. Zatím se nám podařilo vzbudit zájem o záchranu u předsedkyně kulturní komise paní Jany Urbanové, která se prohlídky kostnice 8. srpna také zúčastnila.

Věříme, že naše snahy naleznou u Vás plně porozumění a že je v zájmu jak nás prostých občanů, tak také církve, aby se kostnice, která uchovává pozůstatky našich předků po staletí v duchu barokního vztahu ke smrti - Memento mori, nestala pouhou ruinou.

S přáním požehnaných dnů a mnoha sil ke zdolání nelehkého úkolu - Ludmila Tvrdíková“

Tuto zprávu posílám také místostarostovi obce Jiřímu Podvalovi a dalším dvěma zastupitelům Ing. Vlastimilu Dubskému, Ing. Karlu Horákovi a panu Miroslavu Rydelovi, jednomu z aktivistů pro záchranu kostnice, kterého také zvou v pátek 27. srpna od 10 hodin na důležitou schůzku ohledně kostnice.

V sobotu 28. srpna 2010 - Včerejší jednání se účastnili Mgr. Vladimír Rišlink, ředitel Regionálního muzea v Kolíně, Mgr. Jindřich Záhorka, předseda o.s. Památky pro život a pracovník NPU, Mgr. Oldřich Novotný, místostarosta obce Dobšice, duchovní správce Římskokatolické farnosti Žehuň probošt Mons. Vladimír Hronek z Poděbrad, Mgr. Libuše Vaňková-Lohnická, Ing. Libor Vondruška, pan Miroslav Rydel a já. Setkání bylo velmi podnětné a vstřícné, podle našich možností nastíněné zásahy uskutečnitelné.

Toto mi píše můj bývalý žák: „Dobrý večer, děkuji Vám za zaslaný článek, je to velmi pěkné počtení. Probudilo to ve mě vzpomínky, na příjemně strávené chvíle u Vás na kronikářském kroužku. Ještě jednou děkuji. S přáním příjemného večera - Vašek Psota“

A ještě Bc. Roman Šulc: „Milá paní Tvrdíková - krásné počtení a udělala jste mi radost, že jste mě vzpomněla. A já mám pro Vás také radostnou novinu, v dnešním čísle časopisu Turista o Vás zase píše já. To je náhodička! My tu Žehuň protáhneme tiskem - my jim ukážeme, kde je Žehuň! V časopisu Turista mám domluvený jinak velký článek, až se s kostnicí něco hne, a to potom budu psát o Žehuni jako takové podrobně a o všem, co tam krásného máte. Posílám Vám sken toho článku, ale časopis si kupte do kroniky. Mají ho třeba v Kolíně na nádraží v prodejně Relay - jinak je to velmi populární časopis, který vychází již asi 150 let a k dostání je v Čechách a na Slovensku. Myslím, že ten článkuček vzbudí zájem turistů z celé republiky.“

„Plaňany 9. února 1949 - V Pečkách hrálo včera Československé kvarteto, a tak jsme se tam pustili. Začátek byl v 8 hodin, ale vlak jede v 8 teprve z Plaňan, šli jsme tedy pěšky, ta cesta však stála za to. Žádný by nevěřil, jak taková Smetanova „Z mého života“ dovede na člověka zapůsobit. Tolik jsem toužil po tom, abys mohla sedět vedle mne, abychom se spolu mohli zaposlouchat do nádherných melodií Čajkovského. Právě kolem deváté hodiny hráli nejhezčí melodii „Andante Cantabile“ od Čajkovského, a tím hezčí bylo vzpomínání.....“

V Žehuni 13. listopadu 2010 - Můj drahý, za pár minut budou čtyři hodiny ráno. Od jedné hodiny jsem nespala, takže jsem pak ve dvě hodiny usedla k počítači. Nejdříve jsem brouzdala chvíli na facebooku, kde jsem si přečetla pár „výlevů“ několika mladých, většinou mých bývalých žáků, ale mám tu i kontakty na několik lidí, jichž si vážím; celkem je těch adres 70. Potom jsem otevřela své vzpomínky a zastavila se u Tvých dopisů s datem 4. ledna 1949 až 2. března 1949.....

Na dnešní odpoledne jsem zorganizovala brigádu na hrabání listů na starém hřbitově. Tak nějak jsem na chvíli zapochybovala o smyslu mých aktivit na záchranu žehuňské kostnice, které mě od letošního 8. srpna stály už mnoho nadlidských sil a bezesných nocí. Dnes, kdy se mi podařilo po čtyřech měsících probít se za pomoci pana Romana Šulce přes řadu e-mailů a telefonátů k několika památkářům, nadchnout, vést a neustále svým entusiasmem povzbuzovat pětadvacet aktivistů, smířit se s přesvědčením, že bylo skutečně nezbytně nutné odmítnout původně nabízenou pomoc Olana Novotného, místostarosty Dobšic, ke zpracování žádosti o dotaci a přijmout nabízenou pomoc designovaného starosty Ing. Karla Horáka, který se chce angažovat nejen na záchranu kostnice, ale posléze se hodlá zaměřit na záchranu kostela, zatímco Mgr. Novotný výslovně prohlásil, že se zajímá pouze o kostnici. Toto své nelehké rozhodnutí jsem konzultovala s rozvážnou Libuškou Vaňkovou-Lohnickou, ale přesto jsem musela čelit přívalu nevole Ing. Libora Vondrušky. Pro upřesnění musím dodat, že návrh, aby se na záchraně kostnice a kostela podílely obě obce společně, neuspěl. Přes tyto nepříjemnosti, které mě okradly o další hodiny spánku, se mi podařilo získat 20. října 2010 od Městského úřadu Kolín, Odboru výstavby-stavebního úřadu závazné stanovisko a na jeho základě 4. listopadu 2010 Souhlas s provedením ohlášené stavby kostnice č. 320. Podle ohlášky se mají práce realizovat v letech 2011 až 2014.

Libuška Vaňková, dlouholetá pracovnice ministerstva kultury, velice schopná a rozvážná, se po počáteční nedůvěře ke smyslu práce osvědčila jako nedostižná při stylizování zápisů a dopisů podnikatelům a obcím s žádostmi o finanční pomoc, fotografiemi dokumentovala podnikané akce a povzbuzovala mě v okamžicích, kdy jsem ztrácela důvěru v úspěch našich snah. Další z aktivistek Boženka Lebedová byla ochotná ke každé práci; s Liborem Vondruškou třídili v kostnici spadlé kosti, čistili na věži zvon, Libor Vondruška rovnal na starém hřbitově s mladými hochy pomníky, vypudil z věže holuby, vyčistil věž od holubího trusu, začal před nedělními bohoslužbami zvonit na historický zvon Gothard. Dokázal k práci na hodinovém stroji nadchnout pana Miroslava Rydela, přimět k nejruznějším pracím svého přítele Pepíka Konvalinu, ten zase získal pro stavební dozor při předpokládané opravě kostnice Ing. Ludvíka Lederera.

„Plaňany 24. března 1949 - Od pondělka děláme ve škole brigádu na úpravě zahrady - dar KSČ, ve třídě vyučování od rána do tří, od tří do pěti brigáda na dvoře, od pěti do osmi kurz pro zájemce o dokončené vzdělání a potom je člověk rád, že si lehne. Včera byla u nás bouřlivá schůze KSČ a 9 členů starých vystoupilo, mezi nimi i táta. Mně zatím zrušili prověrku, napasovali mi dva roky a legitimaci si vyžádal okres, prý kvůli nějaké opravě - tak jsem zvědav, co z toho všeho povstane. A abych pravdu řekl, je mi to srdečně jedno, jestli mi ji vrátí nebo si ji nechají.....“

23. prosince 2010 posílám e-mail Bc. Romanu Šulcovi: „Milý pane Romane, protože při návštěvě mé milé rodiny došlo už dnes na předávání vánočních dárků, nedalo mi, abych se nepodívala, co mi to hodný Ježíšek z Kolína v tom kouzelném balíčku nadělil. Moc děkuji a jsem dlužnicí. Ostatně, já jsem dlužnicí i tomu z pomyslných a neznámých výšin nebeských za všechny dary, které mi štědře poskytuje. Když pominu, že mě stále na tomto světě ponechává, dává mi ještě navíc přízeň tolika milých pozemšťanů, blízkých mému srdci, a to jsou velké, penězi nevyčíslitelné dary. Stačila jsem zatím ILUMINACI jen zběžně prolistovat, ale moc mě Váš dárek potěšil. Ještě jednou přeji překrásné Vánoce – Ludmila“

„V Praze 27. prosince 2010 - Paní Ludmilo, ne Vy, ale já Vám děkuji za tu energii, která z Vás vyvěrá a je nadějí nám, mladším věkem. Duchem jste totiž mladší než mnozí mí vrstevníci - o tom vůbec nemá smyslu psát! Pokud pro Vás bude detailní kniha o Kutnohorské iluminaci dalším střípkem o historii města, kde jsme oba studovali, a ke kterému nás oba pojí nejkrásnější věk mladosti, budu jen rád. S pozdravem a přáním veselého vykročení do roku 2011, ve kterém by Vás neměl opustit elán, nadšení, touha po novém a chuť pokročit o kus dál s opravou kostnice. - Roman Š.“

V Žehuni na Štědrý den 24. prosince 2010 - Můj drahý, když jsem dnes ráno poslouchala v rozhlasu koledy a jímavá slova spisovatele a básníka Františka Novotného, provázené vzpomínkami zesnulého spisovatele Františka Nepila na jeho Vánoce v dětství, neposunula jsem hodiny času o tři čtvrtě století nazpět, ale vrátila jsem se ke Štědrému dni před dvanácti lety, kdy chyběl dva dny do svatby Davida s Veronikou a asi tři týdny do Tvého odchodu do nemocnice. Přestože jsem tehdy podvědomě tušila, že Tvým dnům na tomto světě zvoní hrany, nechtěla jsem přijmout myšlenku, že prožíváme poslední společné Vánoce, a tak proběhl Štědrý den tradičně, pouze provázený neblahým tušením. Proto si více vybavuji 26. prosinec 1998, kdy se David ženil a Ty jsi dokonce plánoval, který oblek si na svatbu oblékneš. Neoblékl, ležel jsi doma, na dosah jsem Ti připravila telefon (mobil jsme tehdy neměli), abys mě v případě potřeby mohl zavolat.

V Žehuni 27. prosince 2010 - K těm předcházejícím Štědrým dnům, kdy naše děti byly malé, a k těm z mého z dětství, se snad ještě někdy vrátím, pokud Bůh dá. Od roku 2000 jsem prožívala Štědré dny s výjimkou minulého roku, kdy jsem byla v Kolíně, v Poděbradech u Adi. Na Hod Boží jsme oslavili vždy i s Dudkovými Adélčiny narozeniny, pouze letos přivezl Petr jen Lilinu. Důvod zamykám do třinácté komnaty, nevím, bude-li kdy odemčena, protože klíč k ní ukrývám ve svém nitru s ohledem na své drahé a zranitelné. Toníčku, mnoho bolestivého připravil David našim rodinám po Tvém odchodu!

„V Žehuni 12. ledna 2011 - Vážený a milý pane Romane, se značným ulehčením a velkým očekáváním konečného výsledku Vám sděluji, že po dalších nečekaných peripetiích jsme dnes za pět minut dvanáct vypravili z Obecního úřadu v Žehuni na Středočeský Fond kultury a obnovy památek žádost na dotaci na kostnici. Výše požadované dotace na první etapu prací je 603 014 Kč.

Abych si dobu čekání jaksi zpříjemnila, pověřil mě pan starosta sestavením sborníku k zamýšleným oslavám 875. výročí obce a 130. výročí vzniku dobrovolných hasičů. Je už vybrán také termín oslav - 6. až 8. červenec 2012. Žádala jsem Polabské muzeum o nějaké dosud nezachycené informace z historie Žehuně, ti mě však odkázali na Kolín. Ted' právě přemýšlím o tom, že Žehuň patří k nemnohým okolním obcím, které dosud nemají svůj erb. Musím zaktivovat seniory a místní amatérské výtvarníky o nějaký

návrh. Jediné co vím, je to, že na erbu nesmí chybět žehuňský kapr. Nevím ale, zda erb pro malou vesnici musí někdo schvalovat. Vidím, že se nebudu nudit....“

9. února 2011 píše paní Jitce Novákové do Plzně, vzdálené příbuzné pana doktora Zinnera, s kterou jsem se seznámila v roce 2009 při jejich návštěvě v Žehun, když na hřbitově hledali hrob pana doktora: „.....Protože žiji sama, mohu se těmito aktivitám plně věnovat, i když nějaké povinnosti k rodině dcer se stále také snažím alespoň trochu plnit - tu něco pospravit, něco malého zeťovi přeložit z němčiny, postarat se několik dní u dcery v Kolíně o ochrnutého pejska, když byla v těchto dnech na operaci šedého zákalu. Tam jsem se alespoň mohla potěšit se šestiletým právnickem Peťulkou, takže ta změna byla velice příjemná.

Zítřka zase máme další pravidelní přátelské setkání seniorů - mimochodem v mém rodném domě, kde 33 roků bydlel a měl ordinaci rodinný přítel pan doktor Zinner. Však jsem v tom domě s vámi byla. Při tom vypětí nemám ani čas myslet na své zdravotní problémy, které věk přináší, ale snad je to lepší, než se stále pozorovat a naříkat, i když jsem si vědoma toho, že bych měla v práci ubrat. Pak si ale říkám, že mi přece nemůže ublížit to, co mi přináší naplnění života a uspokojení. Když v noci nemohu spát, těším se na ráno a na další práci. Jsem velice pokorná a vděčná za vše, co mi dosud život dává a jen prosím, abych úkoly, které jsem si vytkla, dokázala naplnit. Na práci na zahradě se také těším, ale zatím ještě potřebuji trochu klidu na psaní.“

Tu se náhle vynoří další vzpomínka, tentokrát na prázdniny 1949. Jaká radost po dvou letech nechtěného vyhnanství v pohraničí být konečně zase doma! To jsme, Toníčku, skutečně ještě nevěřili, že to Tvoje dvouleté neumdlévající úsilí konečně povede k vytouženému cíli a já se z pohraničí vrátím domů. Jistotu mi přinesl až Tvůj dopis, psaný v Kutné Hoře 25. srpna 1949 s hlavičkou OKRESNÍ ŠKOLNÍ VÝBOR V KUTNÉ HOŘE s několika stručnými slovy o tom, že budu od 1. září 1949 přeložena na okres Kolín a ustanovena na obecnou školu v Jestřabí Lhotě - tolik radosti vyjádřeno tak prostými slovy!

12. září 1949, kdy už učím druhý týden na dvojtřídní škole v Jestřabí Lhotě u pana řídícího Pospíšila, kam pohodlně z domova denně dojíždím autobusem, mi píšeš: „.....Ani jsem si nepomyslel, že budu psát tak brzy. Jedná se o tu způsobilku. Už je nejvyšší čas, protože žádost o přípuštění musí být do 15. září podána, jinak je nebezpečí, že ji budeš dělat až z jara. Všechno, co je potřeba, najdeš ve věstníku z roku 1948, sešit číslo 123, strana 280 - 288. Ten Ti půjčí ve škole, třebaš si dojdi pro to u vás v Žehuni. Co budeš potřebovat, stručně Ti napíšeš.....“

A potom už se neodkladně schyluje k Tvému nástupu na vojnu. Stále se mi vybavuje poslední den Tvé svobody, vzpomínáš si, to jsme se procházeli po Haldech, kvetly ocúny, zase jsme se loučili a bylo nám teskno. Potom už jsem s Tebou prožívala dva roky vojenského drilu a trochu těch radostí při krátkých setkáních.

„Milovice, 2. října 1949 – druhý den vojny - Moje drahá, tak dva dny z těch asi 720 už je za námi. Tady je takový fofr, že se člověk má sotva čas najíst. V Praze už od včerejška (asi od 6 hod. večer) nejsme. Tam nás přistrojili, naložili na vlak a odvezli do Milovic. Tak jsem tady v Milovicích asi na šest týdnů. Je to tu zatím dobré, jak to bude vypadat dál, to nevím. Co máme nebo nemáme, to Ti napsat nesmím, řeknu Ti jenom tolik, že mě z toho včera až bolela hlava, a to bylo polovina těch krámů. Šaty jsem dostal docela nové, slušné - to by šlo a slibují nám, že v Praze, až se tam vrátíme, dostaneme ještě lepší. Jedině snad, co Ti mohu napsat, že jsem u samopalné roty – tedy ne pěšák. Jinak je tu veselo, alespoň na oko. Rámusu kluci nadělají, ale naplano. To víš, každý nechal doma srdce i duši, a je tu málo těch, kterým je to jedno. Zatím to bylo pohodlné. Při nástupu stojím a je mi jedno, co říká ten pán vpředu a vzpomínám jediné na Žehuň, co děláš, jak je to u vás, kdy se asi budeme vidět a tak podobně. To bys nevěřila, co je tu mládenců, starých jako já, ženatých. Na naší světnici je jich 10 a z toho 4 ženatí a 2 zasnoubení. Dnes už se mi tak trochu ulevilo, ale včera mi moc radostno nebylo.....“

Kolik těch dopisů za ty dva roky bylo? Moře moc! A každý z nich vyjadřoval zcela odlišné zážitky a pocity. Dnešní mladí muži, kteří už nemusí vykonávat prezenční vojenskou služku, si stěží dovedou představit, jak vojna vypadala.

„Milovice 5. října 1949 – Chceš, abych Ti napsal vše o sobě, nevím, bude-li to možné. Oni totiž občas lezou do pošty, stále připomínání, slibování, že nic neprozradíme ani svým nejbližším, co jsme dostali, co děláme, ba i doporučují co nejméně psát. Nejhorší je to panáčkování při každé hlouposti. Že dostáváme do těla, to je samozřejmé. Kdybys mě viděla dnes, ani mě nepoznáš. Jak se člověk dovede na vojně změnit, to bych nevěřil. Co se mi líbí, že se tu nepěstuje žádná sprostárna, jak to obyčejně bývá. Legrace je dost, zpěvu taky, honění, musí vše zařezávat, práce nad hlavu. Tady teprv si člověk uvědomí, že kluk, který nebyl na vojně, není celý muž. Byli jsem na jedné ožehavé dráze a je z toho dost marodů. Taky jsem si už „zakomandoval“ - hned druhý den. Instruktor ochraptěl, nevím, proč poctil zrovna mě, ale fakt je, že zatím mám popis dobrý, dělám vedoucího jednoho debatního kroužku, a tak jsem se do toho brzy vpravil. Snad i tu aspirantskou školu udělám. (Můj milý, přáli jsem si to oba, hlavně Ty, ale politický teror té doby byl silnější). Jinak se mi to tu líbí. (Kéž by bývala nemusela ten počáteční optimismus vystřídat zcela odlišná poznání vojenských neradostí a strastí! Těšínská jablíčka měla zpočátku sladkou chuť, závěrem však hořkou pachutí). Zatím jsem ve všem téměř první. Za chvíli bude prohlídka, musím ještě srovnat do štosu šaty, vyčistit pušku a jiné a jiné věci. Nediv se úpravě a písmu. Ležím totiž při tom na kavalci, protože židle je u stolu jen jedna.....“

„Milovice 8. října 1949 – „..... Tak jeden týden vojny za sebou. Kéž by to byl již jeden rok. Ale také to nějak uteče. Zatím to tu není zlé, jen ta odloučenost od světa. Nekonečné pustiny, cvičiště, tábor, vojáci, samá šed' a zeleň, nic jiného tu neuvidíš za celý týden. To bys ani nevěřila, co už za ten týden má člověk v sobě. Nikdy bych nevěřil, že za normálních okolností bych to vydržel. Jen ta „opičí dráha“ (přezdívká), na které jsme byli ve středu, si vyžádala z naší roty asi 22 marodů na nohy. Co to je, říci Ti nemohu (až doma), ale skáče se tam také z 6 m výšky. Jinak cvičák, osvěta, večer úklid, vše musí zařezávat, jak říkají Slováci „rezať“, což mi nevadí, zvláště pořádek, protože o mnoho ostřejší než v Žehuni to není. Kdo ovšem to nemá trochu v krvi, je stírán v jednom kuse. Mně se to doposud nestalo, ba dnes večer, při nejostřejší prohlídce jsem byl označen jako „vzorný“, a tak mám jako odměnu možnost jít na vycházku do biografu do Milovic (města) a zítra na fotbal do Lysé (nevím, jestli pojedu), ale dnes toho používám místo vycházky k psaní. Ptáš se na to, jakou mám uniformu. O tom Ti mohu napsat, že vycházková je bezvadná, úplně nová, vzor 45, jen bych potřeboval někde uhnat vycpávky do kabátu. Košile dvě vycházkové, jako na míru šité, úplně nové. Krátce, když se do toho obleču, sám sobě se líbím!? Horší je to ovšem s cvičnými hadry. Dnes při „klencákách“ (přiskoky) jsem si přetrhl kabát pod paží a budu muset spravovat. To je vše. Zítra bude budiček asi děle, jinak je v 6 hod., 6:05 nástup na půlhodinku, v 7:30 na cvičák. V 5 hod. konec a pak nastane všeobecné čištění a mytí. V ½ 10 prohlídka a v 10 hodin nám už krásně troubějí....“

„Milovice, 11. října 1949 - Jinak je to tu zatím samá legrace. To víš, člověk se za ten den naběhá, všechno poklusem, ale vše se dá vydržet. Zatím mě ještě žádný za nic nesetřel. Jestli to nepůjde dostat se do aspirantské školy, tak se přihlásím do instruktorského kursu pro účetní a šel bych někam do kanceláře. Tak zase pískají, co to zase bude? Je už 8 hodin. Dobře. Písemná práce - orientace - co o ní víš. Do 9 hod. odevzdat....“

„Milovice, 18. října 1949 - Hned v pondělí jsme dostali zase poklus a od té doby to pokračuje. Zítra se jde střílet, tak doufám, že se nepobijeme. Ted' sem přišel právě jeden instruktor a dostali jsme kázání, že jsme nechtěli zpívat. To je na denním pořádku. Hned bych se sebral a z toho cirkusu utekl. Zavření budeme už jenom 10 dní. To už uteče. Ted' jsem musel ještě celou ložnici zametat, čistit pušku, bodák a tak to jde stále dokola.....“

„Milovice, 19. října 1949 - „.....Dnes jsme byli na střelnici - poprvé ostré. Jsem zatím ještě zdráv, ale rámusu tam bylo, to si nedovedeš představit. Z pěti ran čtyři zásahy - celkem dobré. Jak budu

pokračovat dál, to Ti napíše zítra. Může se také stát, že nás jednoho krásného dne naloží a ráno budeme někde na Šumavě. S tím tady nutno také počítat, protože nějaké paniky tady poslední dobou proskakují. Tak musím skončit, protože je před prohlídkou a křičí se tu asi o dvě místnosti vedle. Za chvíli zase začnou troubit....“

„Milovice, 3. listopadu – „.....Domů se v neděli nejede a v dohledné době nepojede, kvůli několika klukům, kteří už bručí. Musíš to brát jako zlo, které se nedá ničím změnit. Mě zde nemůže už vůbec nic překvapit. Je to čím dále tím horší, jak to bude vypadat dál, to vůbec nemám tušení. Ani se školou už se nedá počítat na 100%, jak říkám, zde není nic vyloučeno. Z Prahy jsme se včera vrátili a pokračujeme zase dále. Že mě ta vojna mnoho nebaví, je nad slunce jasnější, ale takto nevím, jestli mě co nejdříve také nezavřou. Za chvíli zase bude prohlídka, budeme lítat jako šašci, a tak to jde stále kolem.....“

„V Žehuni 3. listopadu 1949 – „..... Měla jsem jet do Kolína na ruštinu, ale náhodou stál venku autobus do Žehuně, a tak jsem se už vůbec nerozmýšlela a jela domů. A abych se přiznala, mám taky trochu strach ze způsobiky. Víím, že hlavně záleží na štěstí a já bývám obyčejně velký smolař. To se konečně pozná.....“

„Milovice, 24. listopadu 1949 - Musím se v neděli pořádně učit, protože než se podepíše propustka, předchází malá matura ze všeho možného. Já to věděl - minulou neděli to šlo poměrně hladce, tentokrát jich skoro polovinu podporučík vyházel. To Ti máš teď takové tempo, ve dne i v noci. Dnes zase půjdeme v noci bouchat a strašit kolem Milovic, a tak to jde den ze dne. Teď právě někam odvolali četaře, a tak snad to psaní dopíše. Je to tu tedy celkem čím dál horší a spousta kluků už toho má dost a chtějí se odtud stít co stít dostat. Už i to jídlo se zhoršilo; dnes jsme měli čočku na polovic s ječmenem - chlapi to vůbec nepřebírají - půjdeme si stěžovat. Ale je tu také dost legrace....

Včera už jsem to dopsat nestačil. Přišel poplach, potom divočina s 35 kg na zádech, zamazání jsme přišli až hrůza a dnes ráno jsme to odnesli celá světnice: v neděli zaražené vycházky, protože prý jsme pořádně nezametli chodbu a umývárnu. No, konečně, mě je to jedno, já stejně nikam jít nechci a nepůjdu. Tím mě tady žádný naštvat nemůže.

Byl bych s tím vším honěním spokojen, ty poklasy v masce s 35 kg na hřbetě by mi vůbec nevadily, jen kdybych věděl, že alespoň jednou za 14 dní budu moct jet domů.....“

Tady musím, můj milý, tok Tvého psaní přerušit a pousmát se tomu, jak často jsi později o vojně s vrstevníky hovořil - docela bez nenávisti a zloby a vzpomínali jste společně jen na to příjemné. Takový už je život, čas dokáže milosrdně setřít nepříjemné zážitky, zmnožit to přijatelnější a vtisknout vzpomínkám dokonce podobu milých prožitků.

30. listopadu 1949 jsem vykonala v Praze tu obávanou zkoušku učitelské způsobilosti pro učitele národní školy - žádný zázrak - na rozdíl od maturity bez vyznamenání.

„Milovice, 11. prosince 1949 – „..... V pátek sem přijel nějaký kapitán z oblasti a zvěřil to tu od kuchařů až k veliteli školy. Páni četaři lítali jako hadříky, no prostě bylo to k popukání se na to dívat. Ovšem hned se to svezlo zase po nás tím, že v pátek odpoledne jsme lítali asi 2 hodiny v maskách, bláto jsme ze sebe dřeli klackama, pušky se v blátě úplně ztratily a prohlídka za prohlídkou. V sobotu hned na to poplach v půl čtvrté, od čtyř hodin do poledne pochodák s 35 kg přítěže, no krátce a dobře, dostali jsme, jen co je pravda. A ještě navíc nás jde asi 16 v pondělí k raportu, že jsme nechali doma stanové kolíky. Doufám, že nás za to nezavřou. Tady si člověk zvykne na ledacos a je Ti potom na konec vše jedno, co s Tebou dělají....“

Uplynuly první Tvoje Vánoce v uniformě a Ty posíláš poslední dopis roku 1949:

„Milovice 28. prosince 1949 „..... Teď právě jsme přečkali zase jeden teroristický nálet (dnes už třetí) a budou za chvíli troubit. Nezbyvá nic jiného, než vzpomínat a zase jenom vzpomínat....“

Můj milý, tak jsem byla pohlcena Tvým líčením útrap vojenského života, že se k vlastnímu líčení současnosti vracím až v květnu. Mé odmlčení bylo způsobeno především intenzivní prací na sborníku

k 875. výročí založení Žehuni a 130ti letům trvání Sboru dobrovolných hasičů s podtitulem *Pohled na Žehuň a okolí v průběhu věků* a sbíráním zkušeností k realizaci obecního znaku a praporu. Dalším důvodem mého setrvávání v časech minulých byl doslova strach a stud otevřít uzamčené dveře třinácté komnaty našeho vnuka Davida

„Milovice, 8. ledna 1950 – „....Od dvou hodin si hraju s výzdobou, a bude-li to co platné, nevím. Pokusím se o propustku příští týden. Nevěřím tomu, že bych ji dostal, ale pokusím se. Dnes s tím psaním nic není. Kluci jsou tu všichni, dělají tu hrozný cirkus, ač vlastně to uzavření má sloužit k tomu, abychom se připravili ke zkouškám. Není možno se vůbec na nic soustředit.....“

V Žehuni 8. května 2011 na Den matek a v den žehuňské pouti - Právě jsem skončila práci na nových webových stránkách Žehuně a vyšla jsem na náves, abych si zdokumentovala pout'. Kde jsou ty časy slavných žehuňských poutí, kdy nebylo téměř možné po ulici projít a hlavní silnice byla pro dopravu zavřena. Dnes je všeho všudy asi deset lidí na návsi u malého kolotoče, houpaček, střelnice, trampolíně, skákacího hradu a u stolu s perníkovými srdci. Celý den jsem pracovala u počítače a tady je nepraná část práce, kterou jsem posílala na nové webové stránky obce:

„Pozvání k návštěvě Žehuně - Pokud se zeptáte, proč navštívit Žehuň, odpovím takto: jsme středně velká obec, která byla ke kolínskému okresu připojena teprve v roce 2007. Důvodů pro návštěvu je hned několik. Můžeme se pochlubit nejen bohatými památkami historickými, jichž se v obci nachází šest, ale i přírodními památkami. Z historických památek je nejvýznamnější areál kostela sv. Gotharda, zapsaný v Ústředním seznamu kulturních památek pod číslem 44587/2-1974, jehož součástí je také barokní kostnice, která je hodnocena jako nemovitá kulturní památka nadregionálního významu, o jejíž záchranu usilujeme. Pozornost si zaslouží také přírodní památky. V oblasti kolem Žehuně najdeme chráněná území všech kategorií: lokality soustavy NATURA 2000, vyhlášené podle směrnic EU, jež tvoří buď ptačí oblast nebo evropsky významné lokality, národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) i přírodní památky (PP).

Přímo v Žehuni se nachází také několik památných stromů. Žehuň je všeobecně známá také svým podle rozlohy devátým největším rybníkem v České republice, založeným po roce 1492 králem Vladislavem Jagellonským k zásobování královské kuchyně rybami a raky.

Chcete-li se před návštěvou Žehuně dozvědět o naší obci více, doporučujeme navštívit webové stránky: www.cestyapamatky.cz/kolinsko/zehun.

Objednávku prohlídky historických i přírodních pozoruhodností obce je možné si zajistit na adrese tvrdikovaludmila@seznam.cz nebo na mobilu 734 127 681.“

„Milovice, 10. ledna 1950 – Piši dnes výjimečně ihned, ale za jakých okolností. Představ si, od pěti hodin jsem s několika kluky na střelnici. Děláme cíné, vše už je připraveno, takže zbývá chvíle času. Za chvíli začne kanonáda.... Bohužel pokračuji až doma. Předčasně jsme toho nechali pro mlhu, ale k psaní jsem se dostal až po večerce při svíčke. V neděli se asi domů dostanu, a sice pro nějaké učebnice. Budu tady učit fyziku. Prosím Tě snažně, podívej se doma nebo někde tam ve škole splaš nějakou fyziku asi do 4. měšťanky. Víc toho tu brát nebudeme. Krátce, aby to mělo nějaký začátek nebo úvod. Kdybych snad přece nepřišel, budu Tě čekat v Lysé.....“

Od září 1949 učím v Jestřabí Lhotě, pan řídící je od podzimu v nemocnici, takže dopoledne učím jeho třídu, odpoledne svou a vedu správu školy. *1. února 1950 piši: „.....Dnes jsem byla ještě celý den pryč, ačkoliv už máme pololetí. Musela jsem jít na poštu pro peníze, a protože se mi nechtělo v šest vstávat, šla jsem z domova v osm hodin pěšky. Myslela jsem, že Ti napíši dopoledne ve škole, ale měla jsem tam tolik práce, že jsem se k tomu zase nedostala. To je všelijakých hloupostí, které se musejí každý měsíc poslat: docházka, sběr, výkaz činnosti, výkaz absencí, teď chtějí ještě přespočetné hodiny, plán stavebních oprav na rok 1950 a další. Odpoledne jsem byla za panem řídícím v nemocnici, a protože jsem práci ve Lhotě ještě všechnu neudělala, musela jsem tam vystoupit a vrátila jsem se domů až večer. Pan řídící ještě vůbec ani nedává naději, kdy by mohl přijít. Prý mu tam nic nechybí, a tak*

nebude pospíchat. V těchto zimách by to prý nebylo nic příjemného jezdit na motocyklu z Ohař do Lhoty. Ať už by konečně chtěl domů nebo nechtěl, jen tak hned to ještě nebude...“

17. května 2011 jsem dostala od paní kronikářky Marie Zdeňkové z Prahy, kterou jsem poznala v minulém roce na setkání kronikářů z celých Čech, a posléze jsme se setkaly i v letošním roce na stejné akci na výstavišti v Lysé nad Labem, elektronickou poštou tento dopis:

„Milá paní Tvrdíková, moc Vám děkuji za vzpomínku a za informace. Až bude znak hotový, dejte mi prosím vědět. Těším se na něj a tím pádem na Váš úspěch a obrovskou zásluhu. Jste úžasná a vytrvejte. Dobré věci trvají dlouho, ale potom to stojí za toto a za Vámi zůstane velký kus práce a hlavně „pomník“ v tom nejlepším slova smyslu, coby památka na dobrého člověka.

My jsme tady během odhalování fresek také vyhlásili sbírku (farnost a MČ Praha 15 spojily síly) a představte si, že se podařilo dát dohromady přes 100 tisíc korun. Jedním z počínů byla i moje výstava o průběhu odhalování fresek. Fresky to nezaplatilo, ale hodně to pomohlo a pak už se daly penízky dohromady díky grantům.

Jste opravdu kronikářka s velkým K. Nebýt nás obyčejných a tvrdohlavých lidí, kteří jdou za uskutečněním dobrých činů, kde by všichni byli?

Moc Vás pozdravuji a udělala jste mi obrovskou radost. - Marie Zdeňková“

V Žehuni 18. května 2011 - Můj milý, před dvěma dny jsem seděla u počítače do jedné hodiny v noci a rozesílala jsem na sto e-mailových adres pozvánky na chystaný koncert k Noci kostelů. Ze zkušenosti vím, že podstatná část žehuňáků nemá valný zájem o kulturní akce, byť jsou sebepracněji připravované. Cílem tohoto koncertu je kromě hezkého zážitku získat také nějaké korunky na kostnici. Ted' hlavně, aby vyšla dotace a začalo se něco dělat.

„Milovice, 23. února 1950 „..... Od pondělí děláme válku 16-19 hodin denně. Už se každý sotva vleče, nevyspalí, špinaví, roztrhaní - no prostě obraz bídy. Prý nám dají ted' do těla, abychom nezapomněli, co máme dát záložákům a nováčkům. Zítra máme STM (soutěž tvořivosti mládeže - recitaci - a teprv jednou jsem to četl....“

V Žehuni 9. června 2011 - Můj drahý, uplynulo opět pár dní a mě se podařilo aspoň částečně přeladit mysl a své síly do jiné polohy. Co mě donutilo věnovat se také sobě a „polidšťování“ domova? Několik důvodů. Dotaci na kostnici nedostaneme, přestože byly splněny všechny náležitosti a do poslední chvíle přicházely kladné zprávy. Zvítězila zákulisní politika mocnějších nad mocnými, která dnes všude neúprosně vládne. Druhou jobovou ránou bylo zjištění, že nedostaneme ani grant z TPCA na oslavy 875. výročí založení obce. Za tři dny nato přijela Lilina a začaly jsme pilně pracovat. Vymetly jsme doslova všechny kouty, vyčistily okna ve verandě, vypraly tam záclony, z obývacího pokoje přemýly všechno sklo, olejem jsme oživily nábytek a přerovnály ve stěně všechno, co se přerovnat dalo.

Přirozeně, že jsem neustrnula a v dalších dnech jsem pokračovala: posekala dvůr, uklidila částečně půdu, přesadila všechny květiny, okopala záhony, vyčistila u kotle průduchy, vymetla trubky, uklidila sklep a pokračovala jsem v obývacím pokoji - léta nepoužívaný gramofon našel své umístění ve stěna nahoře, čímž se uvolnilo místo, takže kupa kronikářských materiálů je krásně uskladená. Při té bohuľibé činnosti jsem našla různé poklady, které mě mile překvapily, protože jsem o nich už vůbec nevěděla. Blahořečím včerejšímu dni, kdy jsem je podruhé objevila.

Proto mi nedá, abych tuto část vzpomínek nevěnovala právě Vám, milý dědečku. K slzám mě dojíímá hluboká láska, se kterou jste před sto třinácti lety jako jednatřicetiletý psal 6. ledna 1898 dopis své babičce. Bylo to v roce, kdy jste si pak na podzim bral tehdy devatenáctiletou Anežku, mou pozdější babičku. Moje dřívější, dosud jen dětské vzpomínky na Vás, dostávají zcela jinou konkrétní podobu, jimiž se opět potvrzuje, jak je pro morální kvality každého člověka důležité rodinné zázemí, plné lásky a pochopení, jež z Vašeho psaní vyzařovalo. Je až s podivem, že zralý muž, kterým jste v té době byl, dokáže svou lásku, kterou mu věnovala s horoucím srdcem babička, vyjádřit tak vřelými slovy. O Vaší krásné lidské povaze jsem znala jen střípky z vyprávění mé maminky, ale toto vyznání

věnované Vaší babičce předčilo všechno, co jsem jen mohla tušit. Několika zachovaným stránkám z Vašeho zápisníčku vděčím za zhmotnění Vaší ušlechtilé povahy, která byla pilířem Vaší osobnosti.

Milá babičko!
Ještě dnes doleháji ke mně těšivé
slova. Váš, citlivý, jemný a jasný
vrcholý dech. Váš, ana ke hrudi. Játe
amie. lískla, slyším milé pohádky,
jimiž. Játe mně bavila. Steh,
jak rád vzpomínám. Blahých
leč dol! Uplynuly, pomohavě
toliko blahou vzpomínkou. To se
vzpomínkou tou, vynoří se
v duši mé. Váš milá postava,
již miluji jako přítelnicí oka
svého. Jak tedy dnes v den

novoroční, mohl bych ramlčet
vřelá přání. O, buďte
šťastná, babičko drahá, a požehnání
Boží provázej. Váš v roce
okroem! a temoe neporui. Draví
Vášeho a přechen. Záruk
ustup. Klidu a veselosti. To, jak
žijte mnoho ještě. Váš, rodiny
se sdělní a v ruky svých!
To přeje Vám
vděčný, vnuk
Jana
v osmém. Měte. Blahod. 98.

Práce je zviditelněná láska – Kahlil Gibran